

Sprawozdania z pracy Pełnomocnika Wojewody Dolnośląskiego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych za 2025 r.

1. Liczba spotkań ze środowiskami mniejszości narodowych i etnicznych, w tym organizowanych z inicjatywy Pełnomocnika.

68

2. Koordynowanie na obszarze województwa działań organów administracji rządowej, realizujących zadania na rzecz mniejszości – proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie

4 lutego - 20 lat ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym – historia, funkcjonowanie i przyszłość - na konferencja organizowaną przez Gabinet Marszałka Sejmu – uczestnictwo w konferencji, w tym uczestnictwo w panelu dyskusyjnym.
6 lutego – spotkanie z prof. UW dr hab. Magdalena Ratajczak, dziekan Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego celem omówienia współpracy.
13-14 lutego – koordynacja dwudniowego posiedzenia Komitetu Ekspertów Europejskiej Karty Języków (COMEX) podczas spotkań przy okrągłych przedstawicieli COMEX, MSWiA, MEN oraz przedstawicieli mniejszości w DUW.
24 lutego – wywiad w Radio Rodzina – o zadaniach i wyzwaniach, które stoją przed pełnomocnikiem
27 marca – spotkanie w DUW z dyr. Ksenią Alhaug w sprawach związanych z realizacją programu romskiego oraz problemach mniejszości na Dolnym Śląsku
17 lutego – organizacja spotkania przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych z Wojewodą Dolnośląską Anną Żabską podczas którego omówiono aktualną sytuację mniejszości narodowych i etnicznych w regionie.
6 maja uczestnictwo w spotkaniu pełnomocników wojewodów organizowana przez MSWiA
21 maja spotkanie z kurator Ewą Skrzywanek w celu omówienia strategii i wyzwań dotyczących oświaty mniejszościowej na Dolnym Śląsku
23-24 września Kongres Mniejszości w Opolu, w tym 24 Forum pełnomocników – uczestnictwo w kongresie oraz w Forum
16 listopada XVI Festiwal Tradycji Dolnego Śląska w Operze Wrocławskiej – wręczenie odznaczeń Gloria Artis
18 listopada – uczestnictwo w obchodach 60. rocznicy Orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich, które odbywają się w ramach ogłoszonego przez Radę Miejską Wrocławia Roku Pojednania, Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”

Szczególną uwagę zwrócono na kwestie związane z edukacją mniejszościową na Dolnym Śląsku, w tym zgłaszanie uczniów do SIO – w tym celu w oparciu o raporty uzyskane z MEN nawiązano kontakt z jst i podejmowano działania edukacyjne i naprawcze – szczególnie dotyczy to dzieci romskich w regionie.

3. Podejmowanie działań na rzecz respektowania praw mniejszości i przeciwdziałanie ewentualnemu naruszaniu tych praw i dyskryminacji osób należących do mniejszości – proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie

Utrzymywano stały kontakt roboczy z jst i organizacjami mniejszościowymi na Dolnym Śląsku, podejmowane były działania edukacyjne poprzez udział w spotkaniach i debatach. W roku 2025 nie zgłoszono do pełnomocnika problemów związanych z naruszaniem praw i dyskryminacji osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych.

4. Podejmowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów mniejszości – proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie

17 czerwca – spotkanie z przedstawicielami samorządu miasta i przedstawicielami społeczności romskiej w Wałbrzychu – omówienie problemów związanych z oświatą romską w mieście.
9 października – spotkanie z dyrektorami szkół podstawowych i przedszkoli miasta Legnica organizowane przez wizytatora zajmującego się rejonem Legnica – omówienie zagadnień związanych z oświatą mniejszościową, a przede wszystkim specyfiką romską – w kontekście zgłaszania przez szkoły dzieci do SIO. Dzięki tym wyjaśnieniom dzieci romskie w Legnicy zostały zgłoszone do SIO oraz został zatrudniony AER
Korespondencja z Urzędem miasta i Gminy Bystrzyca Kłodzka w celu rozwiązania problemu lokalowego rodziny romskiej.

5. Podejmowanie działań na rzecz respektowania praw osób posługujących się językiem regionalnym – proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie

Nie dotyczy Dolnego Śląska

6. Lista organizacji mniejszości narodowych i etnicznych, z którymi Pełnomocnik jest w stałym kontakcie

Centralna Rada Romów
Dom na Pograniczu
Fundacja „Za Wolność Waszą i Naszą”
Fundacja Beiteinu Chaj-2004
Fundacja Bente Kahan
Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca "Kyczera"
Niemieckie Towarzystwo Kulturalno-Społeczne
Niemieckie Towarzystwo Kulturalno-Społeczne w Wałbrzychu
Niemieckie Towarzystwo Kulturalno-Społeczne we Wrocławiu
Romskie Stowarzyszenie Oświatowe "Harangos"
Stowarzyszenie „Dzieci Holocaustu”. Oddział wrocławski
Stowarzyszenie Asystentów Edukacji Romskiej w Polsce
Stowarzyszenie Białoruski Związek Solidarności
Stowarzyszenie Harangos
Stowarzyszenie Łemków
Stowarzyszenie Romani Luma
Stowarzyszenie Romów w Kowarach
Stowarzyszenie Romów w Lubaniu
Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce
Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce O/Legnica
Towarzystwo Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce O/Wrocław
Towarzystwo Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce. O/Wałbrzych
Zjednoczenie Łemków
Związek Karaimów Polskich
Związek Ukraińców w Polsce, Koło we Wrocławiu

7. Lista znanych Pełnomocnikowi organizacji i środowisk mniejszości narodowych i etnicznych działających na terenie województwa

Centralna Rada Romów
Dom na Pograniczu
Fundacja „Za Wolność Waszą i Naszą”
Fundacja Beiteinu Chaj-2004
Fundacja Bente Kahan
Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca "Kyczera"
Niemieckie Towarzystwo Kulturalno-Społeczne
Niemieckie Towarzystwo Kulturalno-Społeczne w Wałbrzychu
Niemieckie Towarzystwo Kulturalno-Społeczne we Wrocławiu
Romskie Stowarzyszenie Oświatowe "Harangos"
Stowarzyszenie „Dzieci Holocaustu”. Oddział wrocławski
Stowarzyszenie Asystentów Edukacji Romskiej w Polsce
Stowarzyszenie Białoruski Związek Solidarności
Stowarzyszenie Harangos
Stowarzyszenie Łemków
Stowarzyszenie Łemków, Koło w Przemkowie
Stowarzyszenie Romani Luma
Stowarzyszenie Romów w Kowarach
Stowarzyszenie Romów w Lubaniu
Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce
Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce O/Legnica
Towarzystwo Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce O/Wrocław
Towarzystwo Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce. O/Wałbrzych
Zjednoczenie Łemków
Związek Karaimów Polskich
Związek Ukraińców w Polsce, Koło we Wrocławiu

8. Współpraca Pełnomocnika z innymi instytucjami lub organizacjami, zajmującymi się problematyką mniejszościową – proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie

Pełnomocnik utrzymuje stały i roboczy kontakt z instytucjami i organizacjami zajmującymi się problematyką mniejszościową:

- Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego
- Fundacja Dom Pokoju
- Stowarzyszenie Edukacji Krytycznej
- Lokalne samorządy (Wrocław, Legnica, Bystrzyca Kłodzka, Kowary)
- Komisja Wspólna Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych

Uczestniczy w roboczych spotkaniach, konsultacjach oraz debatach poświęconej tematyce mniejszościowej oraz edukacji mniejszościowej w regionie,

9. Udział Pełnomocnika lub innych osób zajmujących się sprawami mniejszości narodowych i etnicznych w organizowanych przez mniejszości narodowe i etniczne imprezach i spotkaniach, na które zostali zaproszeni w ramach kreowania pozytywnego wizerunku mniejszości narodowych i etnicznych (proszę wymienić)

17 stycznia – XXVIII Wrocławska kutia – wydarzenie organizowane przez Związek Ukraińców w Polsce. o/Wrocław
28 marca – Kolory prawosławia – wystawa starym Ratuszu – Stowarzyszenie Odysseas
29 marca – Dzień Niepodległości Grecji – Stowarzyszenie Odysseas

18 kwietnia – Obchody 82. Rocznicy Powstania Warszawskiego – TSKŻ Wrocław
 25 kwietnia – Rocznica powstania w Gettcie – TSKŻ Wałbrzych
 31 maja 56 Zjazd Delegatów Związku Niemieckich Stowarzyszeń, Góra Św. Anny – Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno Kulturalnych w Polsce
 14 czerwca – Śląska Muzyka Organowa XIX i XX w.
 15 czerwca – Pieśni które zamilkły – muzyka synagog Beslina, Wrocławia i Wiednia
 19 czerwca – koncert World Jewish Philharmonic
 22 czerwca – Piknik Wrocławski – ZUwP o/Wrocław
 27-28 czerwca XXVII Letnia Akademia Wiedzy o Tatarach – Związek Tatarów w Polsce. O. Białystok.
 30 czerwca – Świat pod Kyczerą – Stowarzyszenie Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca "Kyczera"
 5 lipca – Zemienice -XXI Łemkowski Kermesz – uczestnicy w wydawni oraz złożenie kwiatów pod obeliskiem upamiętniającym przesiedlenia w ramach Akcji Wiśła.
 8 lipca – Dzieżoniów – spotkanie w Synagodze Rutika. Prezentacja książki – o Historii Ocalonej Zabytkowej Synagogi (1875-2025) – Fundacja Beiteinu Chaj-2004
 19 września – spotkanie z nowo powstałym stowarzyszeniem Romani Lumą
 26 września – uczestnictwo w prezentacji dokumentalnego Eldara Halila i Fatimy Osman „Jestem Krymską Tatką. Mavile” – historia Mavile Halil, dziennikarki i działaczki społecznej. Wydarzeniu towarzyszyła prowadzona przez Barbarę Kaczmarczyk debata pt. „Kobieta jako strażniczka kultury”. W debacie wzięła udział jedna z bohaterek wystawy, Susanna Izzetdinova.
 15 października – spotkanie z przedstawicielami Centralnej Rady Romów w sprawie omówienia realizowanego przez organizację programu Silniejsi Razem na Dolnym Śląsku.
 25 października – XVIII Spotkania Trzech Pokoleń z Kulturą Łemkowską w Przemkowie. Stowarzyszenie Łemków, Koło w Przemkowie
 4 listopada „Zagrożone kultury Europy Środkowo-Wschodniej: dydaktyka akademicka a geopolityka. Perspektywa krymskotatarska” – uczestnictwo w debacie w Warszawie
 8 listopada – obchody Dnia Cichej Zadumy w Nadolicach Wielkich – Niemieckie Towarzystwo Kulturalno-Społeczne we Wrocławiu, przemówienie oraz złożenie wieńca pod upamiętnieniem.
 9 listopada – 87 rocznica Nocy Kryształowej – Gmina Wyznaniowa Żydowska we Wrocławiu, przemówienie, przejście w marszu pamięci oraz złożenie wieńca pod upamiętnieniem zniszczonej synagogi na Wygonie
 13 – 15 listopada IX Podlaska Ukraińska Konferencja Naukowa „Etnos ukraiński Podlasia wobec wyzwań XXI wieku”, Towarzystwo Ukraińskie – uczestnictwo w debacie.
 16 listopada 87 rocznica Nocy Kryształowej TSKŻ.
 23 listopada – uczestnictwo w koncercie zespołu Angelo Ciureja & Romano Drom otwierającym projekt „Silniejsi razem – Romowie na Dolnym Śląsku, Szczawno Zdrój – Centralna Rada Romów
 3 grudnia spotkanie ze Piotrem Kwapisiewiczem ze Stowarzyszenia Czulentem w celu omówienia możliwości współpracy.

10. Czy w minionym roku zaszła konieczność podjęcia przez Pełnomocnika interwencji w sytuacjach konfliktowych?

TAK ☐

NIE ☒

11. Jeśli odpowiedź na powyższe pytanie była twierdząca, proszę o krótkie opisanie poniżej interwencji (w tym mediacji) podjętych w takich sytuacjach.

Nie dotyczy

12. Opis pozostałych najważniejszych działań podjętych przez Pełnomocnika w ostatnim roku, w tym m.in. opis wdrażanych programów dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych oraz działań podjętych w celu szerokiego informowania społeczeństwa większościowego o efektach działań w ramach Programu integracji¹

Uczestnictwo w wydarzeniach i działaniach oraz debatach dotyczących szeroko rozumianej problematyki społeczności romskiej:

28 lutego – Konferencja Młodzieżowej Rady ds. Międzykulturowości Dolnego Śląska oraz powołanie na honorowego członka Rady.

11 marca – uczestnictwo w posiedzeniu Młodzieżowej Rady ds. Międzykulturowości Dolnego Śląska

18 marca – organizacja i przeprowadzenie spotkania w DUW, którego tematem były problemy społeczności romskiej na Dolnym Śląsku oraz działania, które będą podejmowane w ramach pozyskanych funduszy FEDS na Dolnym Śląsku. – uczestniczyli przedstawiciele społeczności romskiej, AER, beneficjenci grantów FEDS.

6-9 kwietnia – uczestnictwo w wystawie fotograficznej Chada E. Wyatt RomaRising, która odbyła się w Museum of Roma culture (Muzeum romskiej kultury) w Brnie.

2 kwietnia – spotkanie w ramach cyklu „Wspólnie o międzykulturowości”, które poświęcone było działaniom na rzecz społeczności romskiej we Wrocławiu. Spotkanie było okazją do refleksji nad stanem działań na rzecz społeczności Romów mieszkających we Wrocławiu w kontekście rządowego „Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030” oraz przyjętych do realizacji projektów finansowanych ze środków europejskich. Druga część spotkania poświęcona była dyskusji o sytuacji uczniów romskich we wrocławskich szkołach.

23 maja – uczestnictwo w posiedzeniu Młodzieżowej Rady ds. Międzykulturowości Dolnego Śląska

30 września – uczestnictwo i moderacja spotkania poświęconego omówieniu zagadnień związanych z realizacją Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030. – uczestniczyli przedstawiciele zainteresowanych organizacji, JST oraz AER

23 października Fundacja Dom Pokoju - wspierania edukacji dzieci ze społeczności romskich – krąg dialogowy, uczestnictwo w dyskusji

19 listopada - spotkanie konsultacyjne którego celem było omówienie sytuacji dzieci pochodzenia romskiego z Ukrainy w polskim systemie edukacji oraz wypracowanie rekomendacji dotyczących działań wspierających ich integrację i rozwój edukacyjny, Ośrodek Rozwoju Edukacji. Uczestnictwo w pracach zespołu

21 listopada - Wrocławskie Forum Asystentury Międzykulturowej i Szkoły Wrażliwej Kulturowo, Uniwersytet Wrocławski – uczestnictwo w debacie

11-12 grudnia zorganizowano i przeprowadzono w partnerstwie z Centralną Radą Romów w Polsce dwa szkolenia poświęcone budowaniu dialogu międzykulturowego, wzmacnianiu postaw niedyskryminacyjnych oraz integracji społecznej mniejszości romskiej. Szkolenia odbyły się w ramach projektu „Silniejsi Razem – Wsparcie na rzecz społeczności romskiej na Dolnym Śląsku”. Podczas szkolenia uczestnicy:

- poszerzyli wiedzę na temat kultury i tradycji społeczności romskiej,
- zdobyli umiejętności reagowania na uprzedzenia i sytuacje dyskryminacyjne,
- poznali narzędzia wspierające integrację i budowanie dialogu,
- pracowali nad rozwiązaniami sprzyjającymi wzajemnemu zrozumieniu i współpracy.

W szkoleniach uczestniczyli pracownicy JST, oświaty, instytucji pomocy społecznej oraz Straży Miejskiej.

¹ Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030

13. Inne uwagi

Uczestnictwo najważniejszych wydarzeniach i działaniach związanych z promowaniem wiedzy o mniejszościach narodowych i etnicznych w regionie skierowane do społeczeństwa większościowego”
16 stycznia – Dzień Judaizmu – Fundacji Obserwatorium Społeczne – uczestnictwo wydarzeniu
18 lutego „ 3 lata wojny w Ukrainie. Droga do sprawiedliwości”. Debata organizowana przez Przedstawicielstwo Regionalne Komisji Europejskiej –panelistka w debacie.
22 lutego – wykład dla przewodników o mniejszościach narodowych i etnicznych na Dolnym Śląsku
24 lutego – wielki wiec solidarności z Ukrainą, przemówienie

PEŁNOMOCNIK
Wojewody Dolnośląskiego
ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych
Mariola Abkowitz